

TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ

CİNSEL ŞİDDETİ ÖNLEME VE TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNİ DESTEKLEME YÖNERGESİ

BAŞLANGIÇ

Türk Tabipleri Birliği:

Toplumsal cinsiyetin, biyolojik olarak belirlenenin aksine, toplumsal olarak belirlenmiş güç ilişkisine dayanan cinsiyet rolleri olduğu, kadın ve erkek arasında kurulmuş eşitsiz ve hiyerarşik ilişkinin kendisin yapay, değişebilir, dönüştürülebilir bir ilişki olduğu, cinsel şiddetin, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bir sonucu olarak ortaya çıktığı bilinciyle, şiddeti önlemenin yanı sıra, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile mücadele etmeyi hedefleyerek,

Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımladığı gibi cinsel şiddeti; bir kişinin karşısındaki kişiyle arasındaki ilişki biçimi ne olursa olsun, o kişiden cinsel bir fayda ya da güç elde etme girişimi; sözle, bakışla ya da herhangi bir cinsel eylemle kişiye yaklaşma, kişinin cinselliği üzerinde baskı kurma gibi davranışları sosyal, psikolojik ya da fiziksel güç yoluyla karşı tarafa uygulaması olarak kabul ederek,

Cinsel şiddetin yaşanmadığı, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlandığı bir meslek örgütünün yaratılmasına katkıda bulunmak için, cinsel taciz, cinsel saldırı ve kadına yönelik her türlü şiddete karşı duyarlılık ve farkındalık yaratmak, bunlara ilişkin tutum, davranış ve eylemleri engellemek, cinsel şiddete uğrayanların kendilerini güvenle ve daha açık ifade etmelerini ve güçlenmelerini sağlamayı hedefleyerek, olayın nasıl yaşandığını değil, gerçekleşmiş olmasını dikkate alan bir yaklaşımı önceleyerek,

Kişiler arasındaki ilişkileri sıkı bir disipline sokmayı, rızaya dayalı ilişkileri önlemeyi, belirli bir cinsel ahlaki dayatmayı ve özgür tartışma ortamını engellemeden,

Sessiz kalmanın rıza göstermek olmadığını, rızanın sürekliliğinin esas olduğunun, her zaman geri alınabileceğinin, unvan ve/veya mevki kullanılarak fiziksel ve/veya psikolojik güç kullanımı, tehdit, korku, baskı altına alma, gözdağı verme, hile ve kandırma ile alınan sesli ya da sessiz onayın rıza olarak kabul edilemeyeceğinin farkında olarak, bu yönergeyi kabul etmiştir.

1. AMAÇ

Hekimlerin, meslektaşlarına veya üçüncü kişilere yönelik cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği veya bir başka temelde ayrımcılık göstermesini ; cinsel şiddeti ve kadına yönelik her türlü şiddeti önlemek ve bunların kaynağı olan toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile mücadele etmek için; Türk Tabipleri Birliği Cinsel Şiddeti Önleme ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Destekleme Birimleri Eşgüdüm Kurulu ile Tabip Odaları Cinsel Şiddeti Önleme ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Destekleme Birimlerinin yapısını, görevlerini ve çalışma esaslarını düzenlemektir.

2. KAPSAM

Bu Yönerge, taraflardan en az birinin hekim olması halinde, birbirlerine karşı veya (üçüncü kişilere, kadınlara, LGBTİ+ ve çocuklara) cinsel şiddet, istismar ve kadına yönelik her türlü şiddeti yer ve zaman sınırlaması olmaksızın kapsar.

3. DAYANAK

Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW), Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi, Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi), Çocukların Cinsel Sömürü

ve Cinsel İstismara Karşı. Korunmasına. İlişkin Avrupa. Konseyi Sözleşmesi (Lanzarote. Sözleşmesi), 6284 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, 6023 sayılı Türk Tabipleri Birliği Kanunu, TTB Hekimlik Meslek Etiği Kuralları, 10 Haziran 2017 tarihli 68. TTB Büyük Kongresinde kabul edilen Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Tutum Belgesi esas alınarak hazırlanmıştır.

4. TANIMLAR

Bu Yönergede geçen;

- a) Cinsiyet: Cinsiyetler arasındaki genetik ve biyolojik farklılıkları,
- b) Toplumsal cinsiyet: Kadınlık ve erkekliğin (ve ikili cinsiyet sisteminin) toplumsal olarak kurulduğunu, kadın ve erkeklere atfedilen rol ve sorumlulukların içinde yaşanan tarihsel, toplumsal ve coğrafi koşulların bir ürünü olduğunu,
- c) Cinsel kimlik: Bireylerin kendi iç dünyasında kendisini nasıl tanımladığını, kişisel ve özel kimliği,
- d) Cinsel yönelim: Kişinin düşünce, duygu ve davranışsal olarak cinsel çekim duyduğu cinsiyete göre tanımlanan özelliğini,
- e) Cinsel Şiddet:
 - e.1) Cinsel saldırı: Bir kimsenin vücut dokunulmazlığının, kişinin rızasına dayalı olmayan cinsel nitelikli davranışlarla süreklilik arz etmek zorunda olmaksızın ihlal edilmesini,
 - e.2) Cinsel taciz: Fiziksel temas olmaksızın gerçekleştirilen, kişinin rızasına dayalı olmayan ve süreklilik arz etmesi gerekmeyen cinsel nitelikli söz, tavır veya diğer davranış biçimlerini,
 - e.3) Flört şiddeti: İlişki içerisinde fiziksel, cinsel, psikolojik, sosyal ya da herhangi bir iletişim aracı kullanılarak şiddet içeren davranışlarda bulunulmasını,
 - e.4) Ayrımcılık: Cinsiyeti, cinsel yönelimi ya da cinsiyet kimliği nedeniyle bir kişi ya da gruba, aynı ya da benzer konumda olan diğer kişilere göre keyfi olarak eşit davranmamayı,
 - e.5) İsrarlı takip: Fiili, sözlü, yazılı olarak ya da herhangi bir iletişim aracı, kullanılarak kişinin güvenliğinden endişe etmesine neden olacak şekilde kişide fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygusu yaratan/ yaratabilecek olan ve kişiyi baskı altında tutan her türlü cinsel tutum ve davranışı,
- f) Çocuk istismarı; 18 yaşın altındaki çocuklarla bir yetişkin arasında her türlü cinsel edimi,
- g) Kurul: Türk Tabipleri Birliği Cinsel Şiddeti Önleme ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Destekleme Birimleri Eşgüdüm Kurulunu,
- h) Birim: Tabip Odası Cinsel Şiddeti Önleme ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Destekleme Birimini
- i) Yönetim Kurulu: Birimin bünyesinde oluşturulduğu Tabip Odası Yönetim Kurulu'nu
- j) Merkez Konseyi: Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyini
- k) Başvurucu: Cinsel şiddete maruz kaldığı veya tanık olduğu iddiasıyla Eşgüdüm Kurulu'na, Birime, Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi'ne ya da Oda Yönetim Kuruluna başvuran kişiyi ifade eder.

5. TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ EŞGÜDÜM KURULUNUN OLUŞUMU ve GÖREVLERİ

Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi tarafından, Cinsel Şiddeti Önleme ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Destekleme Birimleri Eşgüdüm Kurulu kurulur. Kurulun bir üyesi Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi'nin kadın üyeleri arasından, en az iki üyesi Türk Tabipleri Birliği Kadın Kolu tarafından önerilen üyeler arasından, geriye kalan üyeler ise birimlerin belirleyip bildireceği kişiler arasından olmak üzere 9 kişiden oluşur.

Kurulun görev süresi 2 yıldır. 2 yılın sonunda Kurulun bilgi ve deneyiminin sürekliliğini sağlamak için en az üç üyenin görevine devam etmesi amaçlanır ve bu doğrultuda çaba sarf edilir.

Kurul aşağıdaki faaliyetlerde bulunur:

- a) Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlandığı bir meslek örgütünün oluşturulması, bu çerçevede cinsel şiddet ve kadına yönelik her türlü şiddete karşı farkındalık ve duyarlılık yaratmak için eğitim, tanıtım ve benzeri çalışmalar düzenler.
- b) Yurt içindeki ve yurt dışındaki kadın örgütleri başta olmak üzere, kamu ve özel kurum ve kuruluşlar ile cinsel şiddet ve kadına yönelik şiddet konularında çalışmak üzere iş birliği yapar, platformlar oluşturur veya var olan platformlara ve çalışmalara katılır.
- c) Bütün tabip odalarında cinsel şiddet ve kadına yönelik her türlü şiddet şikayetleri için etkili, güvenilir, gizlilik ilkesine uygun, başvuranın beyanının esas alındığı bir başvuru mekanizması oluşturulması için çalışır.
- d) Birimlerin çalışmalarının geliştirilmesi, deneyim ve bilgi aktarımının sağlanması için düzenli toplantılar yapar.
- e) Birimi bulunmayan oda bölgelerinde odalara ya da Merkez Konseyine yapılan başvurularda Birim olarak görev yapabilir.
- f) . Bu yönerge kapsamındaki olaylardan haberdar olması halinde kendiliğinden harekete geçerek, ilgili bölgede Birim var ise Birim tarafından yok ise bizzat inceleme yürütmek üzere ilgililer ile iletişim kurar. Kurul, birim gibi görev yaptığı durumlarda birimlerin inceleme yöntemini uygular. Bu halde Birimlerin çalışmalarında Oda Yönetim Kurulu'na verilen görevler TTB Merkez Konseyine verilmiş sayılır.

6. BİRİMLERİN KURULUŞU

Tabip Odası Yönetim Kurulları tarafından, Cinsel Şiddeti Önleme ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Destekleme Birimi kurulur. Birimde travma alanında deneyimli bir kadın psikiyatristin yanı sıra, tekrarlayan travmaya yol açmayacak görüşme teknikleri konusunda deneyim sahibi olan bir kadın hekim, kadın hekimlik komisyonundan en az bir ve Yönetim Kurulundan en az bir kadın üyenin yer alması teşvik edilir, gözetilir.

Birim, Odaların üye sayısı ve görev alacak gönüllü hekim sayısı dikkate alınarak en az üç, en fazla yedi üyeden oluşur. Birimin görev süresi 2 yıldır. 2 yılın sonunda birimin bilgi ve deneyiminin sürekliliğini sağlamak için üç üyeli birimlerde en az bir, 5 üyeli birimlerde en az 2 ve 7 üyeli birimlerde en az 3 üyenin birimdeki görevine devam etmesi amaçlanır ve bu doğrultuda çaba sarf edilir.

7. BİRİMİN İŞLEYİŞ YÖNTEMİ

- a) Cinsel şiddete maruz kaldığını veya tanık olduğunu düşünen kişiler, Türk Tabipleri Birliğine, Kurula, Birime ya da Yönetim Kuruluna başvurabilir. Birim, görev alanına giren olaylardan haberdar olması halinde ve Türk Tabipleri Birliği ile Oda Yönetim Kurulunun bildirdiği hallerde başvuru olmaksızın, harekete geçer.
- b) Tabip Odası kurul, komisyon ya da bürolarına başvuru yapılması halinde, başvuru Birim hakkında bilgilendirilir ve birime yönlendirilir.
- c) Birim tarafından her başvuru için ayrı kayıt açılır, bir kayıt numarası verilir ve takip eden işlemler bu kayıt numarası kullanılarak gerçekleştirilir. Kayıt formu başvuru sahibinin adını ve soyadını, başvuru tarihini, konusunu ve başvuru taleplerini içerir. Kayıt formuna eklenecek diğer bilgiler başvuru sahibinin onayına tabidir.
- d) Başvuruya konu olayın taraflarından herhangi biri ile birim üyelerinden herhangi birinin akademik, idari veya özel bir ilişkide olması durumunda, söz konusu birim üyesi başvuru sürecine dahil edilmez. Söz konusu ilişkinin sonradan öğrenilmesi veya fark edilmesi durumunda da birim üyesi başvuru ile ilgili süreçten ayrılır.
- e) Birime doğrudan veya yönlendirme yoluyla ulaşan başvurularda, Birim tarafından belirlenen en az iki üye, var ise Oda hukuk bürosundan bir avukat başvuru ile yüz yüze görüşür. Başvuru sahibini dinler, ihtiyaç ve taleplerini öğrenir, haklarıyla ilgili bilgilendirme yapar. Başvuru sahibini hukuki ve diğer çözüm seçenekleri, bu seçeneklerde izlenen süreçler, bu seçeneklerin her birinin yaratabileceği riskler ve alınması gereken önlemler konusunda bilgilendirir.
- f) Başvuru sahibinin, şikâyet konusuyla ilgili yaşadıklarını, her aşamada yeniden anlatmak zorunda kalarak ikincil mağduriyet yaşamaması için (başvuru sahibinin onayını olarak ses kaydının alınması, online görüşme kaydının alınması, bir avukatın ilk görüşmeye katılması gibi) gerekli düzenlemeleri yapar, önlemleri alır. Görüşme sırasında mağduriyeti artıracak sorgulayıcı ve suçlayıcı söz, davranış, tavır ve imalardan kaçınılır.
- g) İlk görüşme sonrasında birim üyeleri ve varsa görüşmeye katılan avukat tarafından, daha sonraki aşamalarda başvuru sahibinin beyan ve açıklamalarına yeniden başvurmayı gerekli kılmayacak şekilde ve özenle yazılı bir görüşme kaydı oluşturulur.
- h) Başvuru sahibinin talep ve ihtiyaçları ile birlikte dayanak, belgeler, görüşme notları ve tutanakları kapsayan bir değerlendirme raporu hazırlanır. Değerlendirmeye ilişkin bilgi ve belgeler Birimin değerlendirme raporu ekinde Yönetim Kuruluna iletilir.
- i) Birim, başvuru sahibinin talep ve ihtiyaçları doğrultusunda sağlanabilecek desteği tespit eder, raporunda bu konudaki önerilerine yer verir. Bu kapsamda başvuru sahibini güçlendirmeye, mesleki alanı iyileştirmeye yönelik önerilerde bulunulabilir. Yönetim kurulu raporu değerlendirir ve gerekli gördüğü işlemleri yürütür. Ancak arabuluculuk yapılmaz, tarafları görüştürmek vb tutumlar bir yöntem olarak reddedilir.
- ı) Raporda, başvuru sahibinin şikâyet ettiği kişi hakkında soruşturma açılması konusunda talebinin olup olmadığı bilgisine yer verilir. Başvuru sahibinin, başvurusunun disiplin süreçlerine aktarılması konusunda onayı olmaması halinde; işlem başlatılması için başvuru sahibine ihtiyaç duyduğu zaman tanınır, güçlenmesi desteklenir. Başvuru sahibinin şikâyet edilen hakkında soruşturma açılması talebi var ise Yönetim Kurulu, Türk Tabipleri Birliği Disiplin Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda gerekli gördüğü işlemleri yürütür.

j) Birimi yapılan başvurularda yakınılan kişiler ve olayın özelliklerine ilişkin yıllık rapor hazırlanır. Raporlar, kişilerin kimlikleri gizli tutularak düzenlenir.

k) Başvuruların kabulü ve başvurucuya destek sağlanması için başvurucunun beyanı esas alınır. Başvurucudan cinsel şiddet eylemlerinin varlığını kanıtlaması beklenmez.

l) Başvurularla ilgili tüm belgeler bir sonraki Birim üyeleri, yetkili kurullar ve bürolar dışındaki merci ve kişilere kapalıdır.

m) Tabip Odaları, başvurucunun ihtiyaç duyduğu hukuki ve sosyal destek konusunda Barolar ve bu alanda çalışan ilgili kuruluşlarla temas kurar, iş birliği yapar.

n) Tabip Odasının kendi bölgesinde birim oluşturma koşullarının olmaması, yeterli tıbbi ve hukuki desteğin sağlanamayacağı hallerde Merkez Konsey'e bildirimde bulunabilir, Merkez Konsey talebi Eşgüdüm Kuruluna aktarır. Eşgüdüm Kurulu durumun özelliğine gere bizzat birim olarak görev yapabilir ya da bu görevi yerine getirebilecek bir Tabip Odası Birimini görevlendirebilir.

8. ODA YÖNETİM KURULU'NUN GÖREVLERİ

a) Cinsel Şiddeti Önleme ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Destekleme Birimi kuruluşunun yaygın biçimde duyurulması, başvuru mekanizmalarının en hızlı ve kolay biçimde oluşturulması için Oda Yönetim Kurulları çaba gösterir. Oda, Birime başvuru olduğu andan itibaren cinsel şiddet uyguladığı bildirilen hekim/hekimlerden Tabip Odası'nın görev aldığı kurul, komisyon, çalışma grubu gibi görevlerini bırakmasını, Birim tarafından yürütülen inceleme sonuçlanıncaya kadar hiçbir görev üstlenmemesini ister.

b) Yönetim Kurulu, cinsel şiddet iddialarının üstünü kapatan, soruşturma açılmasını engelleyen ya da soruşturma süreçlerine müdahale eden ilgililer hakkında, Türk Tabipleri Birliği Disiplin Yönetmeliği hükümleri gereğince soruşturma açar.

c) Başvurucunun onamı halinde konunun özenle soruşturulması konusunda gerekli tüm çabayı gösterir. Cinsel şiddet iddialarının soruşturma süreçlerini etkilemeye çalışan ve/veya engellemeye çalışan kişiler hakkında birim gerekli işlemleri yapar.

d) Yönetim Kurulu, cinsel şiddet iddiaları ile ilgili tüm süreçlerde, Tabip Odası çalışanları, kurul, komisyon, çalışma grubu ve bürolarında, tarafları ve tanıkları korumak amacıyla gizlilik ilkesine uygun davranmaları için gerekli önlemleri alır.

e) Şikayet edilen hekimin, cinsel şiddet uyguladığının tespit edilmesi halinde, 6023 sayılı Türk Tabipleri Birliği Kanunu ve Türk Tabipleri Birliği Disiplin Yönetmeliği'nin düzenlemelerinde belirtilen yaptırımların yanı sıra ilgili hekime 2 yıl süre ile Tabip Odası faaliyetlerinde yer almaması önerisinde bulunur.

9. TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ TUTUM BELGESİ

68. TTB Büyük Kongresinde kabul edilen Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Tutum

Belgesi, bu Yönergenin ayrılmaz parçasıdır ve Yönergenin uygulanmasında dikkate alınması zorunludur.

10. YÜRÜRLÜK

Bu Yönerge, Türk Tabipleri Birliği'nin Büyük Kongresinde yürürlüğe girer.

68. TTB BÜYÜK KONGRESİNDE KABUL EDİLEN TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ TUTUM BELGESİ

Karar 1- Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Tutum Belgesine ilişkin aşağıdaki öneri oybirliğiyle kabul edildi.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Tutum Belgesi

Türk Tabipleri Birliği ve bağlı Tabip Odaları çerçevesinde toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir anlayışı ortaya koymak amacıyla güden bu belge, Türkiye'nin 1985'de imzalayarak taraf olduğu Kadına Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), 2003 yılında onaylanmasını uygun bulduğu İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesi (Oviedo Sözleşmesi), 2011 yılında imzaladığı Kadına Karşı Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) kararlarını ve TTB Hekimlik Meslek Etiği Kurallarını temel alarak TTB'nin bütün organlarının toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı olarak hareket edeceğini taahhüt eder.

Bu bağlamda TTB, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin toplumsal yaşamın her alanında temel bir sorun olduğu saptamasından hareketle, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir anlayışı hayata geçirmek ve bünyesinde eşitlikçi bir "iklimi" yaratmak için aşağıdaki faaliyetleri yapmayı taahhüt eder:

1. Toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin farkındalık yaratmak amacıyla kendi üyeleri arasında çalışmalar yapmak,
2. Hekimlerin klinik uygulamalarında, bilimsel araştırma, toplantı ve yayın süreçlerinde toplumsal cinsiyet eşitliğine aykırı söz ve ifadeler kullanmaması, tutum ve davranışlar göstermemesi yönünde gerekli önlemleri almak,
3. Bu kapsamda hem oda yöneticilerinin, idari personelin ve çalışanlarının, hem de toplumun konferans, seminer, toplantı vb. etkinliklerle konuya ilişkin bilgilendirilmesine yönelik eğitici çalışmaların yapılmasını sağlamak,
4. Tabip odalarında kadına yönelik şiddet, cinsel taciz ve cinsel saldırıyla ilgili bilgilendirme, rehberlik ve sorun çözme konusunda kolay ulaşılabilir başvuru noktaları oluşturmak da içinde olmak üzere çeşitli gereklilikleri yerine getirmek,
5. Disiplin Yönetmeliklerinde kadına yönelik şiddet, cinsel taciz ve cinsel saldırı ve toplumsal cinsiyete dayalı yıldırma (mobbing) suç olarak açıkça tanımlamak ve yönetmeliklerde gerekli değişiklikleri yapmak,
6. Hekimlerin toplumsal cinsiyet eşitliğini ihlal eden söz, tutum ve davranışları gösterdiklerine ve yıldırma (mobbing) uyguladıklarına ilişkin iddiaların tabip odaları onur kurullarınca incelenmesini sağlamak,
7. Tabip odalarında 2 yıllık seçim dönemleri esas alınarak "Toplumsal cinsiyet eşitliği eylem planı" geliştirmek ve toplumsal cinsiyet eşitliğini izlemeye ilişkin çalışmalarda bulunmak,
8. TTB bünyesinde ve odalarda görev alan kadın hekimlerin oranının artırılması için çalışmalar yürütmek ve desteklemek; bu bağlamda kadın hekimlerin oda çalışmalarına katılımının önündeki engelleri ortadan kaldırmaya ve etkin katılımlarını özendirmeye yönelik mekanizmaları oluşturmak ve işletmek,

9. Kadın hekimlerin çalışma koşullarını (kreş vb. olanaklar açısından) ortaya çıkarmak /görünür kılmak ve değerlendirmek için çalışmalar yapmak; özel ve toplumsal yaşamının dengesini kurabilmeleri için destekleyici olanaklar sunmak,

10. Bu amaçları yerine getirmek üzere işbirliği ve eşgüdüm içinde çalışacak olan Kadın Hekimlik ve Kadın Sağlığı Komisyonlarının kurulmasını sağlamak, var olanların çalışma biçimi ve işlevselliklerinin güçlendirilmesine yönelik çalışmalar yapmak.